

Miljöavtal

– sakkunniga svarar

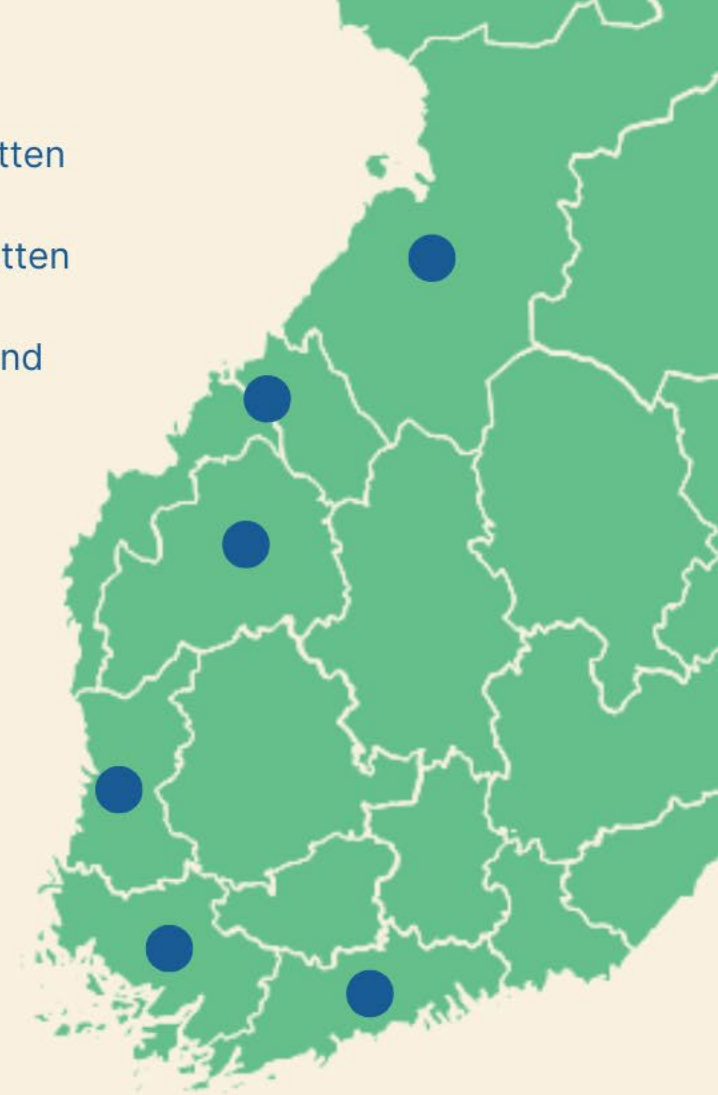

Tisdag 15.4.2025 kl. 12–14

Teams

- Norra Österbotten
- Österbotten
- Södra Österbotten
- Satakunda
- Egentliga Finland
- Nyland

Innehåll av webinarie

- Jordbruksnatur- och landskapsavtalet (Meiju Tikkanen)
 - Bilagor i avtalet
 - Ändringar i avtalet under avtalsperioden
 - Stödduglig areal
- Ettåriga åtgärder och dubbelfinansiering (Mia Forssell)
- Välbefinnande av betande djur (Dennis Jakobsson)

Paus

- Helmi-livsmiljöprogram (Victoria Snickars)
- Våtmarker (Esme Manns)

Avtal om skötsel av jordbruksnaturen och landskapet

Meiju Tikkanen, Österbottens NTM-central

Avtalet om skötsel av jordbruksnaturen

- Kan göras på områden enligt statsrådets förordning 78/2023
 - **Vårdbiotoper:** t.ex. Ängar, strandängar, hagmarker, skogsbeten, hedar
 - Ska ligga i jordbruksmiljö eller ha höga naturvärden
 - **Naturbeten:** t.ex. Ängar, kantzoner, skogsholmar
 - Natur- och landskapsvärden som skiljer från övriga miljön
 - Ska finnas i jordbruksmiljön
 - Tidigare betesbruk eller användning till foderproduktion
- Natur- och landskapsvärden kan främjas med **bete eller slåtter**
- Endast naturtyper som finns nämnd i förordningen kan godkännas i avtal!

Stödansökan 2025

Kom ihåg att **kryssa i stödet årligen!**

- Möjligt att ansöka nya 5-åriga avtal **OCH**
 - Tilläggsareal i de befintliga avtal (nya basskiften)
 - Ettåriga åtgärder
- **Tilläggsarealer** i avtal
 - Observera bilagor
 - En terrängbesiktning görs
 - Välja rätt markanvändningsslag och värdeklass
- Kom ihåg att anmäla **rätt växtkod**
 - Stödet betalas endast på växtkoden "Miljöavtalsareal"
 - Möjligt att korrigera under ändringstiden (till 1.10.2025)

- Miljöavtalsareal, permanent vall
- Miljöavtalsareal, trädbevuxen eller övrig areal

Skötselplan

- Stödsökanden binder sig att följa planen under hela avtalsperioden
- I skötselplan ska komma fram bl.a.
 - Skötselåtgärder, istandsättningsåtgärder och andra åtgärder samt dess årliga tidtabell
 - Åtgärder som gäller trädbeståndet (observera förbjudna åtgärder)
 - Målsättningar med skötsel och hur dem kan främjas med planerade åtgärder
 - En utredning om dubbelfinansiering
 - Förberedelse på eventuella risken för rovdjur och hur kan risken minskas

Arrendeavtal

- Avtalsperioden och -året börjar 1.5 ansökningsåret och avslutas 30.4
- Avtalsområdet ska vara i stödsökandens besittning hela avtalsperioden
 - Skriftligt arrendeavtal eller egen ägo
 - I arrendeavtalet bör komma fram åtgärder som kommer att utföras på avtalsområdet
→ observera förbjudna åtgärder
 - Betesavtalen eller andra avtal om användning av området bevisar inte besittningen av området
 - Brister i besittningen kan orsaka betydande påföljder

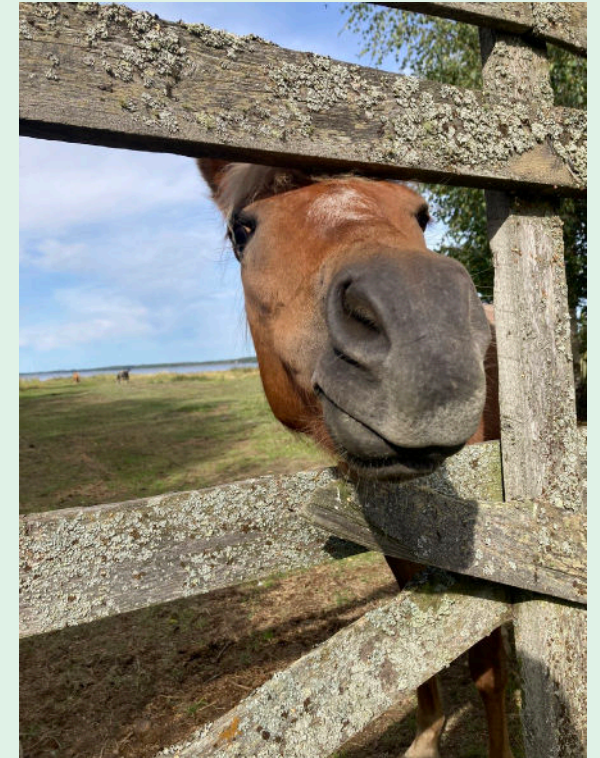
Ändringar under avtalsperioden

- Ändringar som går att göra **i Vipu-tjänsten**
 - Tillägg nya skiften eller ettåriga åtgärder
 - Ändra växtkoder → t.ex. från trädbevuxen till permanent vall
 - Återta stödet på ett basskifte eller jordbruksskifte
- Ändringar som ska göras **via NTM-centralen**
 - Ändringar i skötselplan (åtgärder, djuren etc.)
 - Höjning av värdeklass på skiften
 - Återtagandet av skiften i avtalet
 - Överföring av avtalet (blankett 160)

Ersättningsdugligheten är möjligt att returnera om den har raderats från skiftet 2024

Arealminskningar och mellanår

- Arealen kan minska utan återkrav om man
 - Lämnar bort enstaka skiften
 - Överför avtalet eller enstaka skiften
 - Har en oöverstigligt hinder eller en exceptionell omständighet
 - Ska anmälas till NTM-centralen inom 15 arbetsdagar
 - Sjukdom, olycka på gården, rovdjur
- Mellanår möjligt på grund av
 - Bevarandet av hotade arter
 - Minskning på parasittrycket

Ändringar i avtalen under ändringstiden 2025

- I Vipu-tjänsten kan man **göra vissa ändringar** under ändringstiden till 1.10
 - Ändra växtkoden för avtalsskiften
 - Lägg till eller radera ettåriga åtgärder
 - Korrigera gränser på jordbruksskiften (istandsättningsröjning)
 - Avslå stödet på enstaka skiften/återta skiften
- Det är **inte möjligt** att
 - Lägg till nya basskiften
 - Gör ändringar i basskiftes gränser
 - Ändra värdeklassen på skiftena (skiftestyp)
- Livsmedelsverkets hemsidor → [Info om ändringstiden gällande miljöavtal](#)

Stödduglighet (1/2)

- Avtalsområdet ska skötas med bete eller slåtter årligen (15.9)
 - Bete kan fortsättas också efter 15.9
 - Områden som inte går att sköta med bete eller slåtter kan inte godkännas i avtal
 - Främmande arter och annat icke önskad växtlighet → bekämpa eller ta bort från arealen
- Som grund till avtalet är att man främjar områdets natur- och landskapsvärden
 - Resultatet av bete och/eller slåtter bör synnas tydligt
 - Vad skulle hända utan skötsel?
 - Endast vårdbiotoper som nämns i förordningen om miljöersättning (78/2023) duger
 - Naturbeten → natur- och/eller landskapsvärden

Stödduglighet (2/2)

- Övriga separat definierade områden
 - Har nämnts skilt i avtalsvillkoren
 - Avtalsområden kan innehålla dessa objekt/arter/naturtyper eller ligga i Natura-områden
 - Dessa ska tas i beaktan i skötseln
 - **MEN** vårdbiotoper och naturbeten i avtal ska uppfylla kraven för avtalet (**endast naturtyper enligt förordningen kan godkännas**)
- Man ska beakta områdets fredningsbestämmelser/naturskyddsområden
 - Dock möjligt att ansöka om undantagslov
 - t.ex. nödvändiga röjningar som behövs för att främja målsättningar för skötseln

Skogsbeten

- Trädbeståndet: mångsidighet i ålder- och artstruktur, murkande träd, öppna luckor
 - Helheten beaktas i bedömningen
- Skötseln i huvudsak med bete: området ska tydligt gynnas av bete
- Inventering av vårdbiotop möjliggör inte direkt godkännande av området till skötselavtalet, t.ex. skogar som domineras av skogsvegetation
- Primärsuccessionsskog: oftast skyddade områden där röjningar är förbjudna
 - Kan inte inkluderas i avtalet om skogen är tät och får inte röjas
- OBS. På ett skogsbete finns ingen begränsning i antalet träd
 - Högst 50 träd/ha gäller endast permanent vall

Skogsbeten – inte stöddugliga i avtal

Skogsbeten – stöddugliga i avtal

Permanent vall

- Permanent vall
 - **Högst 50 träd/ha**
 - **Över 50 % vall- och höväxter**
- Kraven för jordbruksmark
- Områden som domineras av **starrgräs**, **vass** eller **ligger under vatten** kan inte godkännas som permanent vall
- Skogsområden går inte att iståndsättas till permanent vall genom att glesa ur träden till mindre än 50 träd/ha

Strandbeten

- Betesperioden bör påbörjas tidigt på sommaren på nya och vass dominerade områden
 - Djurmängden kan vara hög i början!
- Tilläggsslåtter bör göras så tidigt som möjligt om betestrycket inte har varit tillräckligt
 - Beakta fåglarnas häckningstid (15.4 – 31.7)
- Slåtter bör utföras senast 15.9 i fall området har lämnat obetat
- Våta områden som inte blir betade och går inte att slåtta ska lämnas utanför avtalet
 - Viktigt med rätt djurslag

Strandbeten – inte permanent vall

Domineras av starrgräs

Domineras av vass

Strandbeten – kan inte godkännas utan skötsel

Bra betade områden! (1/2)

Bra betade områden! (2/2)

Ettåriga åtgärder

Mia Forssell, NTM-centralen i Egentliga Finland

Ettåriga åtgärder (istandsättningsröjning, stängsling, rovdjursstängsel)

- Söks det året åtgärden utförs
 - En åtgärd kan göras på ett jordbruksskifte en gång under avtalsperioden
 - Skiftet bör vara med i avtalet och anmäld med rätt växtkod (Miljöavtalsareal)
 - Kostnader för material och arbete står man för själv (beräknas ingå i ersättningen)
- Åtgärden ska ingå i skötselplanen
- Terrängsyn görs under ansökningsåret
- Betalas i maj 2026
- Meddela NTM-centralen om ändringar

Istandsättningsröjning (450 €/ha)

- Grundlig röjning av trädbeståndet
 - Är inte samma som underhållsröjning!
 - Kan inte beviljas om röjningsbehovet baserar sig på bristfällig skötsel
 - Kan utföras första året utan annan skötsel → återta stödet för skötsel!
- Betalas endast på arealen som röjs
 - Jordbruksskiften ritas i stödansökan
 - Röjs under samma stöd år som den söks (1.5.2025-**30.4.2026**)
 - Terrängsyn görs då röjningen är färdig

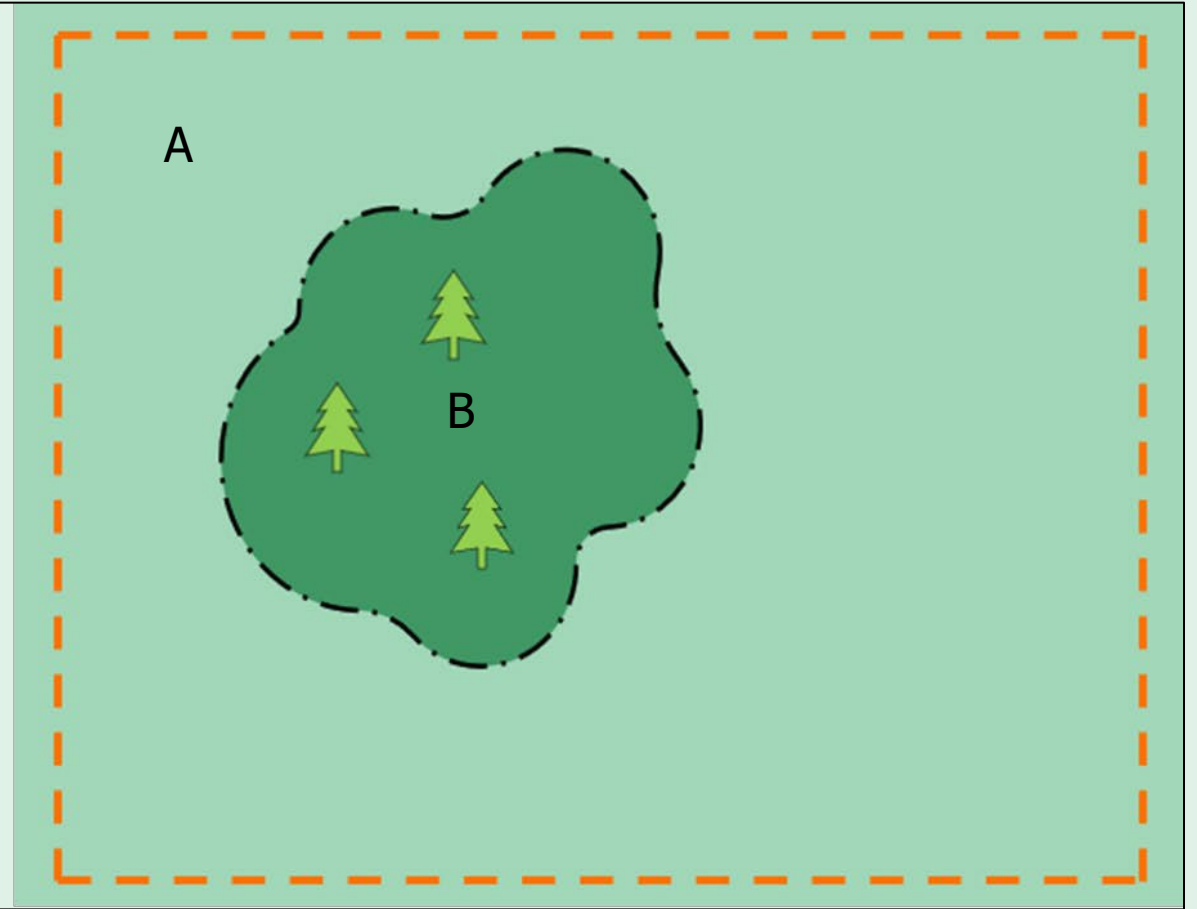
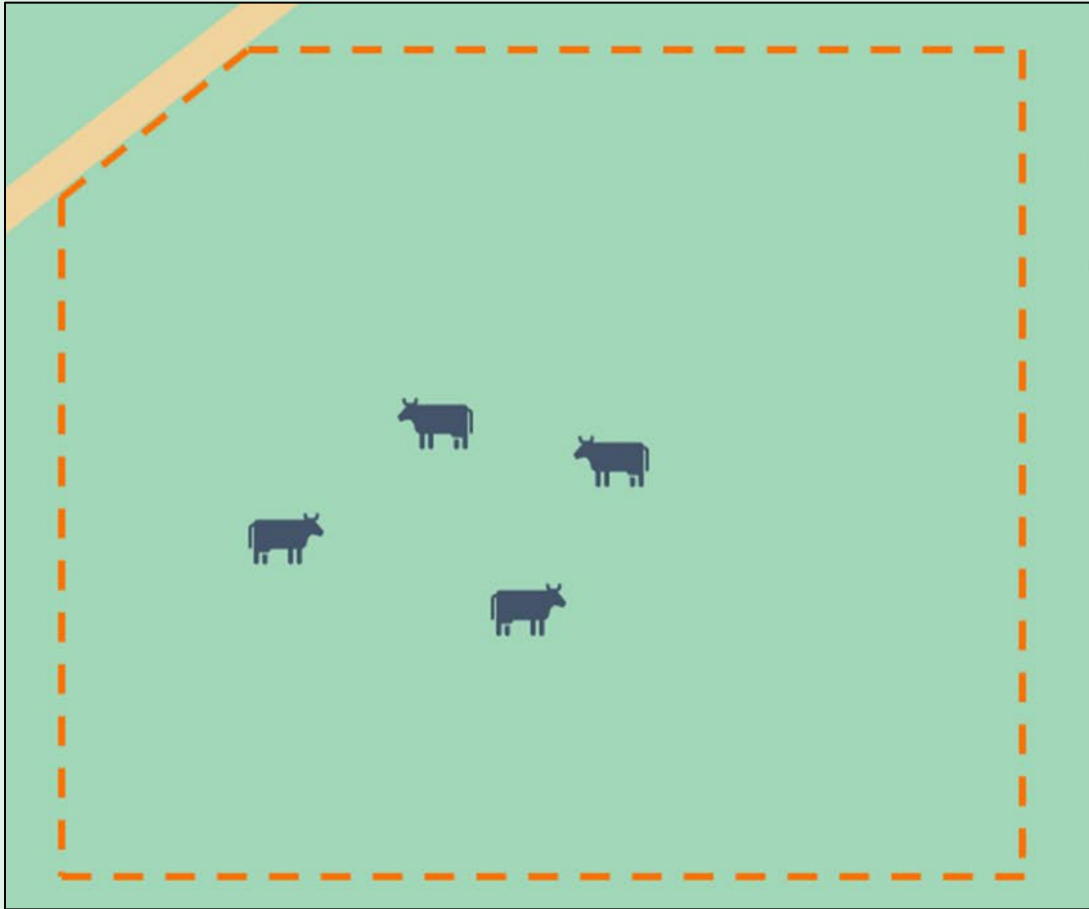
(Istandsättnings)röjning på skyddsområden

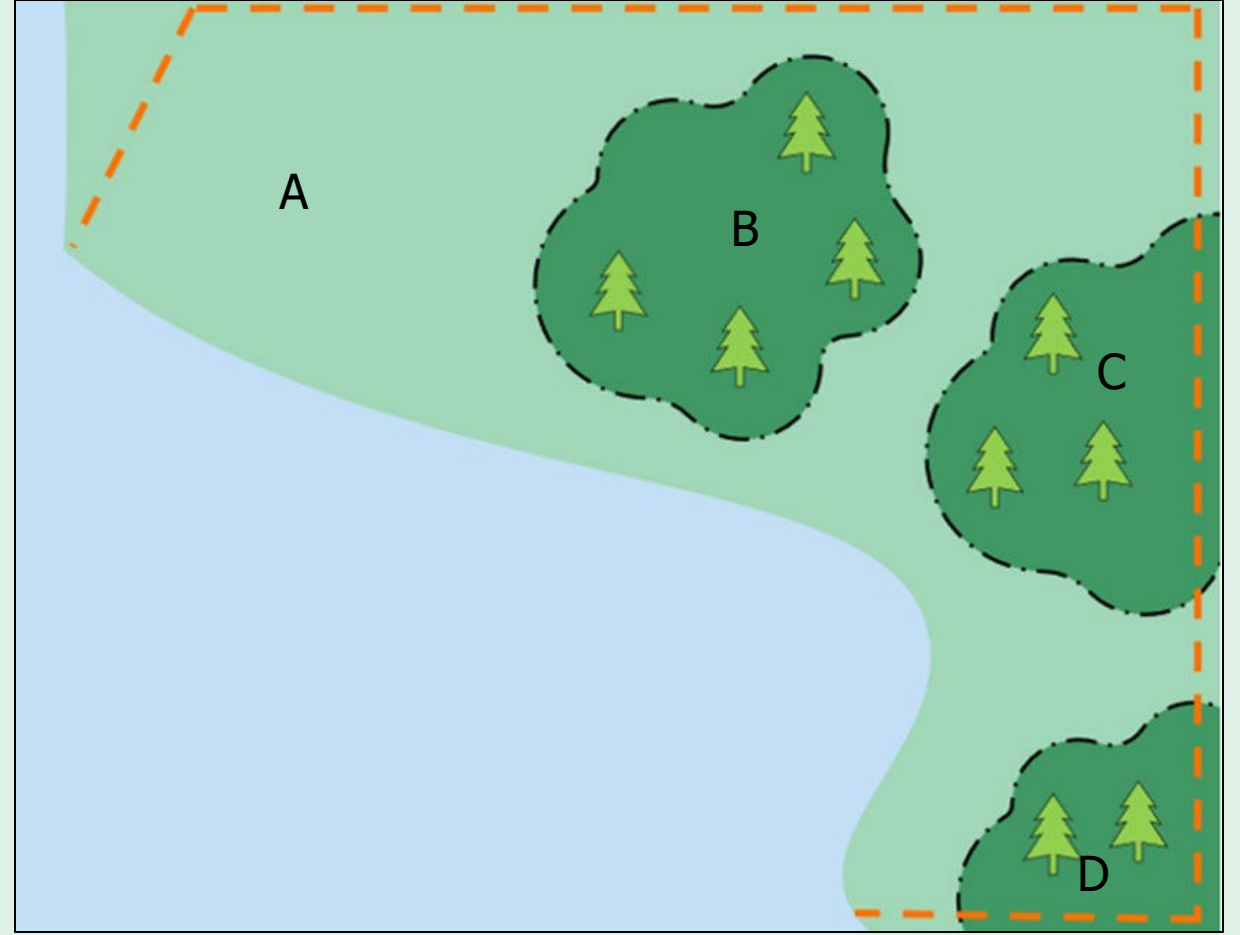
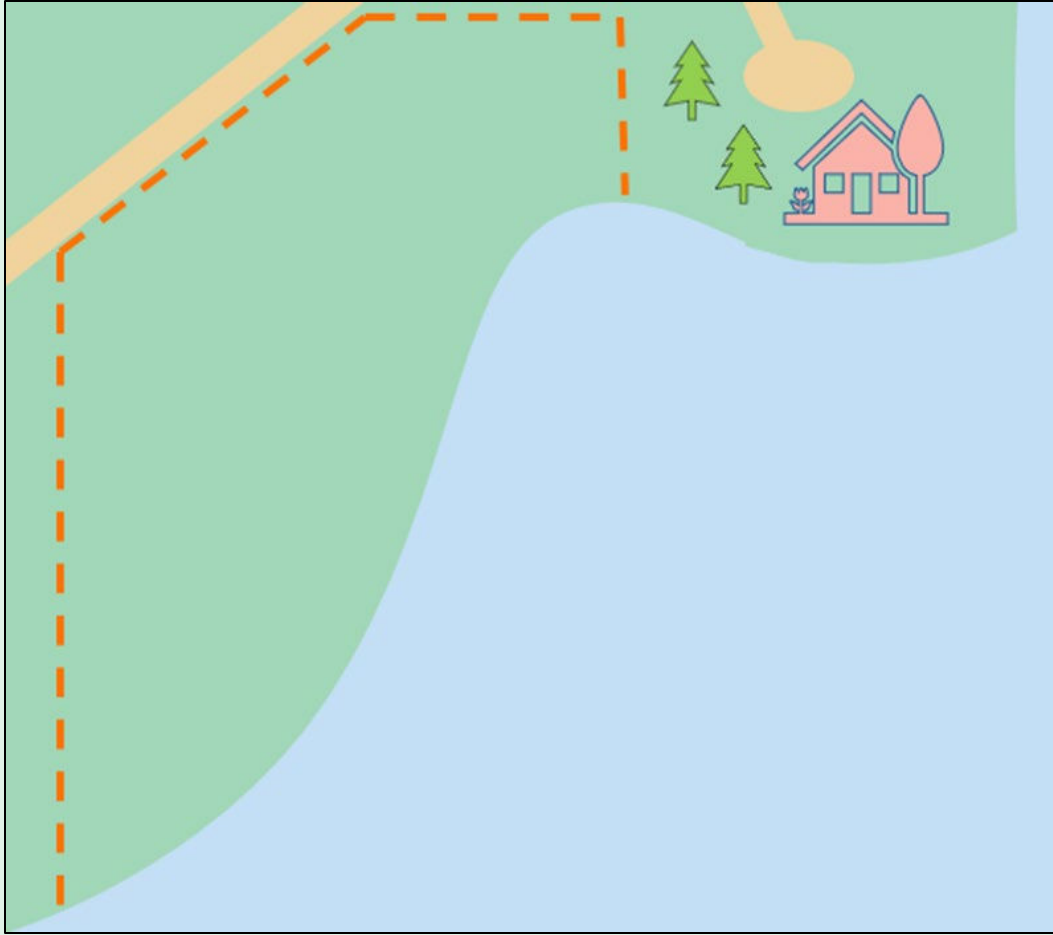
- Beakta fredningsbestämmelser på områdena som istandsätts / röjs
 - Natura, YSA (privat skyddsområde) etc. kan behöva:
 - Skötselplan som godkänts av miljöansvarsområdet
 - Natura anmälan
 - Undantagslov för privat skyddsområde

Stängslingsåtgärd (max. 1500 €/ha)

- Anmäl stängslets längd (meter) i stödansökan
 - Gränsen mot vatten behöver inte stängslas
 - Mellanstängsel ersätts inte
- Stängsel ska hålla hela avtalsperioden (5 år)
- Ska vara färdig senast **31.12.2025**
 - Terrängsyn görs under ansökningsåret

Rovdjursstängsel (2400 €/ha)

- Ska byggas enligt [Viltcentralens anvisningar](#)
 - Stängsel ska finnas runt hela skiftet (också mot vattendrag)
- Kan ansökas när som helst under avtalsperioden
 - Meddela NTM-centralen med en fritt formulerad epost (bilaga till skötselplan)
- Åtgärden ska vara färdig till **31.12.2025**
 - Terrängsyn görs under ansökningsåret

1-åriga åtgärder som kan sökas

Kan betalas endast en gång under avtalsperioden för samma areal

Istandsättningsröjning (450 €/ha)

- Kan genomföras under tiden 1.5.2025–30.4.2026
- Söks som jordbruksskiften endast för arealer som ska röjas

Stängselåtgärd (1500 €/ha)

- Stängslet ska byggas mellan 1.5–31.12.2025
- Ange längden (meter) för det nya stängslet som ska byggas i samband med stödansökan
- Åtgärden kan också beviljas för kortare stängsel

Stängselåtgärd mot rovdjur (2400 €/ha)

- Ska byggas runt hela skiftet och stängslet ska göras enligt Viltcentralens [anvisning](#)
- Stängslet ska byggas mellan 1.5–31.12.2025

Kom ihåg att uppdatera skötselplanen och lämna in den till NTM-centralen!

Dubbelfinansiering

Mia Forssell, NTM-centralen i Egentliga Finland

Dubbelfinansiering 1/2

- Bevarandet och främjandet av mångfalden i naturen stöds från flera håll
- **Finansiering av samma åtgärd med mer än en offentlig finansiering är förbjudet**
- Statens erbjudna varor och tjänster räknas också som stöd
- Tidigare eller pågående offentlig stöd på området ska nämnas i skötselplanen, t.ex.
 - Området har iståndsatts med Helmi-projekt (röjning och stängsel)
 - Forststyrelsen gör gallringar av större träd under avtalsperioden
 - Rovdjursstängsel har byggts med finansierats av Viltcentralen

Dubbelfinansiering 2/2

- Åtgärder med annan finansiering ska vara färdiga före avtalet börjas (före 1.5.)
- Vissa åtgärder kan utföras under avtalsperioden, t.ex.
 - Slätter av vass med Helmi-projekt
 - Gallring av större träd eller stubbfräsning

Dubbelfinansiering, från Forststyrelsen arrenderade områden

Ersättning för ettåriga åtgärder kan inte betalas om

- Ett avtal har gjorts med Forststyrelsen eller annan utomstående om stängsling eller röjning av området
- Träden är enligt arrendeavtalet inte i stödsökandens besittning
→ Ersättning för istandsättningsröjning inte möjlig
- Stängsel har gjorts av Forststyrelsen
→ Ersättning för stängslingsåtgärd inte möjlig

I arrendeavtalet ska det tydligt komma fram vad som hör till stödsökandens ansvar och vad som är Forststyrelsens ansvar. I skötselplanen ska det framkomma vem som har ansvar för istandsättande röjning och gallring av större enstaka träd.

Avtal för skötsel av jordbruksnaturens biologiska mångfald och landskapet

Betesdjurens välbefinnande

16.4.2025

Dennis Jakobsson, Österbottens NTM-central

Förordningar om bete

- Lagstiftningen gällande djurens välfärd 693/2023
 - Statsrådets förordning om skydd av nötkreatur 592/2010 jämte ändringar
 - Statsrådets förordning om skydd av får 587/2010 jämte ändringar
 - Statsrådets förordning om skydd av hästar 588/2010 jämte ändringar
- Rådets förordning om transport EU n:o 1/2005
 - Lag om djurtransport 1429/2006, jämte ändringar

- Tillräckligt med foder
- Goda förhållanden
- Möjlighet till normalt beteende
- Bra djurhälsa

Näringsämnen och dricksvatten

- Djuren ska få tillräckliga mängder foder och vatten av god kvalitet
- Tillräcklig mängd och lämpligt foder för djuren, under hela betessäsongen
- När lämpligt foder tar slut övergår man till att äta olämpliga matväxter, t.ex. giftiga växter
- Stödvillkor (förbud mot att ge tillskottsfoder) kan inte motivera bristande näringsintag – rätta till situationen med betesväxling eller rätt antal djur
- Vatten ska ständigt finnas tillgängligt på den permanenta hållplatsen och alla djur ska ha obehindrad tillgång till dryck.
- Naturligt vatten är lämpligt om det är av tillräcklig kvalitet.
- Havsvatten är bräckt vatten, lämpligt för nötkreatur och får.
- Blågröna alger i vatten är inte lämpligt att dricka.

Tillsyn av djur

- Enligt lag ska djur kontrolleras en gång om dagen eller oftare vid behov.
- Kalvar av nöt (under 6 månader) 2 gånger per dag
- **Undantag:** djur som hålls på svåråtkomliga betesmarker under sommaren
 - Flera gånger i veckan från fall till fall
 - De som kräver särskild övervakning kontrolleras dagligen, t.ex. dräktiga, nyfödda, nyfödda kalvar upp till 10 dagar gamla och får upp till 7 dagar gamla samt sjuka och skadade djur
 - Sjuka djur ska alltid vårdas

Förhållanden på betesmarker

- Väderskydd – djur som hålls utomhus måste ha tillräckligt väderskydd mot ogynnsamma väderförhållanden
- Normalt tak eller flyttar djuren till fähus
- I en naturlig miljö kan träd eller terräng ge tillräckligt väderskydd.
- Behovet av väderskydd påverkas av årstid och väderförhållanden, samt djurens ålder eller fysiologiska behov.
- Det ska alltid finnas möjlighet till skugga på sommaren.
- Torr liggplats
- Faktorer som är farliga för djur på betesmarker; rovdjur, sopor, skrot, trasiga strukturer, djupa diken och fuktiga, sjunkande områden

Hur betesdjurens välbefinnande säkerställs

- Identifiera risker i förväg och förbered – planera bete
- Transportera djur på ett säkert sätt
- Tillräcklig mängd foder och vattenförsörjning
- Övervaka under betessäsong
- Säkra strukturer och betesområden
- Tillräckliga resurser - reservsystem
- Förbered dig även på oväntade saker (t.ex. rovdjur, översvämningar, värme, din egen uthållighet)

Bra ytterligare information finns i dessa länkar – rekommenderar att man kollar in dem

- Djurens välbefinnande på naturbeten:

https://www.youtube.com/watch?v=nTzVUgsnXHs&list=PLaChS_FTPuvTBBVgniQq67t4Lz4dS_WF-j&index=17

- Säkerhet för betande djur:

https://www.youtube.com/watch?v=K4IU3EAL9xY&list=PLaChS_FTPuvQBhd7CrpVXxhX4sCSO_IGIw&index=16

Tack

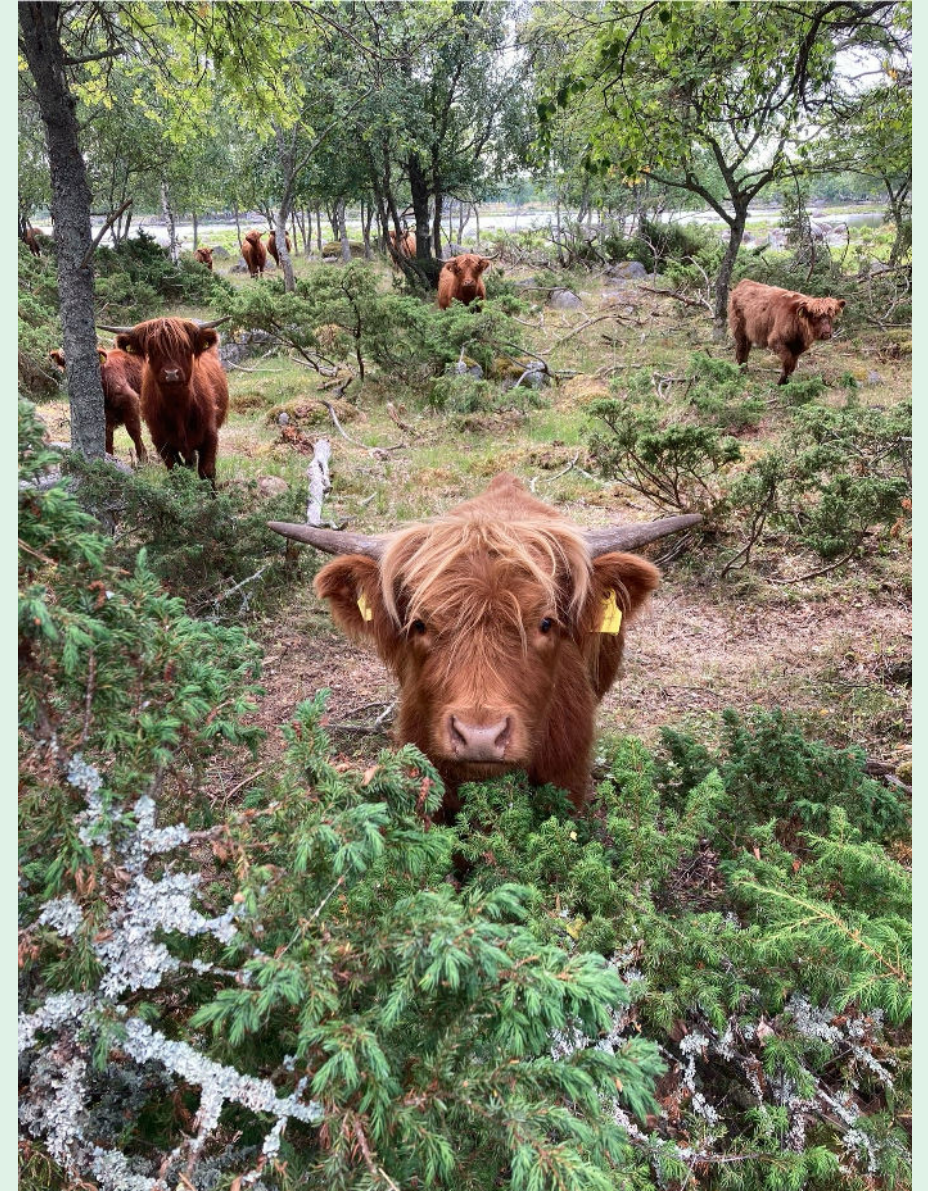
Mera info om vårdbiotoper och naturbeten

- [Laidunpankki \(betesbank\)](#)
- [Material \(Österbotten\) - Maaseutu.fi](#) Miljöavtalsinfo 2024
- [En serie webinarier om jordbruksnaturens biologiska mångfald](#)
- [Livsmedelsverkets webinar om välbefinnande av betande djur på naturbetesmarker](#) (på finska)
- [Anvisningar för Vipu](#)
- [Avtalsvilkor för skötsel av jordbruksnaturen och landskapet](#)

Paus 5 min

Ännu i programmet

- Livsmiljöprogrammet Helmi
- Anläggning och skötsel av våtmarker

HELMi-livsmiljöprogrammet

Vårdbiotoper längs med kusten

Victoria Snickars – Naturskyddsenheten, NTM-centralen i Södra Österbotten
15.4.2025

Suomen ympäristökeskus

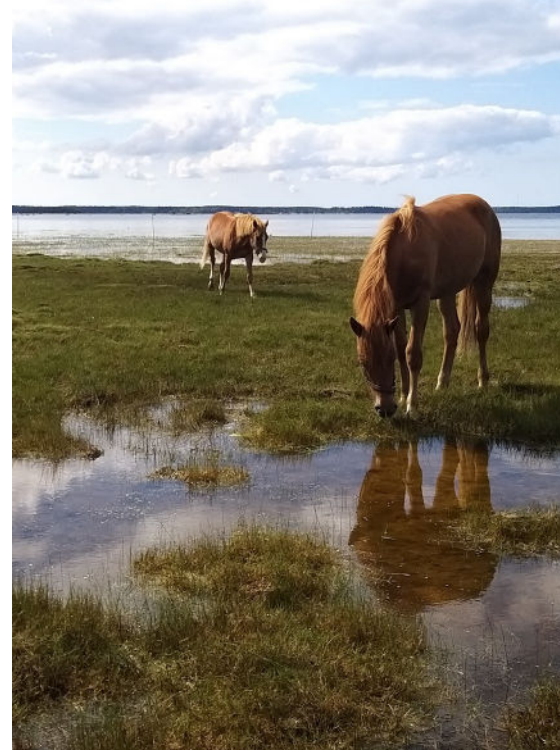

Euroopan unionin
osarahoittama

Vårdbiotoper

- **Naturtyper skapade genom traditionell skötsel**
 - bete, slåtter, bränning, lövning
 - ingen gödsling, bearbetning, sådd
- Mångformighet, mosaikartade naturtyper, artrikedom
- Natur- och landskapsvärden, samt kulturhistoriska värden
- Växter, svampar, insekter, fåglar
- Många hotade arter

Vårdbiotoperna har minskat/minskar kraftigt
(förändrade jordbruksmetoder och bebyggelse) →
alla vårdbiotopsnaturtyper hotade

Livsmiljöprogrammet HELMI & vårdbiotoper (1/2)

Statsrådets förordning om stöd för istandsättning och vård av vårdbiotoper

Stöd för istandsättning av vårdbiotoper

Inventering och **istandsättning** av vårdbiotoper

MÅL: istandsätta 26 000 hektar vårdbiotoper fram till 2030

Effektivisering av skötsel, rådgivning och förbättring av regionalt samarbete

Prioritering: istandsättning på områden med höga värden och goda förutsättningar för fortsatt skötsel

- **skyddsområden:** privatägda skyddsområden, statens skyddsområden, Natura 2000
- **fredningsbestämmelser** (skärgården - oftast tillåtet med bete på tidigare betesmarker)

Livsmiljöprogrammet HELMI & vårdbiotoper (2/2)

Behov av lov för avvikande av fredningsbestämmelserna, ex. röjningar (fält)

Helmi-stöd beviljas i form av tjänster och varor som NTM-centralen införhandlar

- **finansiering av istandsättning som möjliggör fortsatt skötsel**: inledande röjning, byggande av stängsel, slåtter och krossning av vass, vindskydd, vattenkar m.m.
- skötsel finansieras endast i undantagsfall → fortsatt skötsel finansieras via miljöavtal

Alla Helmi-åtgärder ska vara klara före miljöavtal ingås för området

Känn igen vårdbiotoper

1. Ängsväxter
2. Gamla, ståtliga träd, död ved
3. Gläntor, gräsig skog
4. Olika ålder på träden
5. Lador, stenmurar, gamla jordbruksbyggnader
6. Skötselhistorik? Gamla flygbilder?
7. Stort strandområde? Marken tillräckligt hård?

Skötsel av vårdbiotoper (1/2)

Målsättning: mångformigt område med lågvuxen vegetation

Bete

- Betestryck följs med under betesperioden
- För lågt och högt betestryck – undvika

Slåtter

- Urlakar övergödd mark
- Slåtter av vass
- Bortförande av slåtteravfall

Skötsel av vårdbiotoper (2/2)

Röjning

- Sly och täta trädbestånd
- **Fåglarnas allmänna häckningstid 15.4 - 31.7**

Arter som kräver särskilt beaktande

- Fågellivet (stränder och skärgård) - senareläggning av bete + slåtter
- Flygekorre - röjningar
- Växtarter - glasört

VIKTIGT:

- **Ingen gödsling eller bearbetning av marken!**
- **Ingen tilläggsutfodring!**
- **Viktigt att lämna kvar gamla fina lövträd och döda träd för mångfalden!**

Felaktig skötsel - tips

- Felaktig skötsel → minskning av biologisk mångfald
- Under- och överbete (igenväxning, övergödning, upptrampning)
- Utfodring (igenväxning, övergödning)
- För tidig betesstart (strandbeten och fågellivet)

Brännässla

Rallarros

Timote

Vägtistel

Helmi-iståndsättning - hur går man till väga?

NTM- centralens initiativ

Väljer ut de värdefullaste områdena

Begära markägarlov

Uppgöra plan och söka intresserad jordbrukare

Jordbrukarens initiativ

Kontaktar NTM-centralen angående området

NTM-centralen gör fältbesök och bedömer om stöddugligt

Jordbrukaren ansöker om Helmi-stöd

NTM-centralen gör vid behov upp en plan

NTM-centralen gör upp avtal med alla inblandade

NTM-centralen gör stödbeslut

Stöd beviljas ej

**Iståndsättningen utförs - NTM-centralen
upphandlar tjänster och varor**

HELMI-vårdbiotoper längs med kusten

HELMI-vårdbiotoper i Norra Österbotten

- 29 HELMI-vårdbiotoper
 - många strandbeten + några i inlandet
 - hotade naturtyper
- Söker betesdjur till **19** stycken områden
 - varierande storlek
 - många stora strandbeten

Huttulanlahti, Ijo

Istāndsatt 2024 (slåtter och rōjning)

- ca. 26 ha
- söker betesdjur

Upin merenrantaniitty, Uleåborg

Istāndsatt 2021

- ca. 25 ha
- söker betesdjur

Juholanranta, Brahestad

Iståndsatt 2022

- ca. 8 ha
- söker betesdjur

HELMI-vårdbiotoper i Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten

- iståndasatta 2021 – 2024: 27 st ca. 112 ha
- 6 st objekt under arbete
- tilläggsistandsättningsåtgärder på viktiga strandområden (maskinell bekämpning av vass):
 - 2024: 6 st /kpl - 107 ha
- objekt med fortsatt skötsel: 6 kpl / st – 59 ha

Jatkuvan hoidon kohteet		
Katikka	Kauhajoki	Niitto / Slåtter
Käpylänmaa	Kauhajoki	Niitto / Slåtter
Pappilanmäki	Alajärvi	Niitto /Slåtter
Risö	Vaasa	Ruovikon niitto /Vass slåtter
Petalax slåtterobjekt	Malax	Ruovikon niitto /Vass slåtter
Iisakankosken haka	Toholampi	Laidunnus /Bete

Sanden, Korsnäs

- ca. 20 ha
- Bete med highland-boskap
- Strandängar och hagmarker (viktigt fågelområde)
- Flytande rovdjursstängsel
- Slåtter av vass

Pjelax, Närpes

- ca. 40 ha stort betesområde (bete med får)
- Slåtter av vass + beteshage
- Viktigt fågelområde
- Natura 2000 och YSA

Lövkulla hage, Kronoby

- 0,7 ha (får)
- Stängsling
- Kulturhistoriskt värde
- Ängar och hagmarker

Vassorfjärden (östra), Korsholm

- Betesdjur (främst nötdjur)
- Våt strandäng, hagmark och skogsbeten
- Intresse?

HELMI-vårdbiotoper i Egentliga Finland

- 14 HELMI-vårdbiotoper
- Söker betesdjur till ett område

Gullkrona, Pargas

- 14 ha
- Blivande bete för nötdjur
- Istandsättande röjningar och slåtter
- Flertalet hotade naturtyper och anmärkningsvärda arter
 - ex. torrängar, sura hällmarkstorrängar, hagmark m.m.
 - ex. bergmynta, tulkört, getapel m.m.
- Hamlade björkar och klibbalar

Maggholms gamla fårbete, Pargas

- 4,26 ha
- Återställande av gammalt fårbete
- Istandsättning: röjning och stängsling
- Hotade naturtyper, ex. kalktorrängar, hagmark, torrängar
- Rikligt med beaktansvärda arter, ex. tandrot, blodnäva, backnejlika m.m.

Lempnäs, Pargas

- 20 ha
- Kalkpåverkad, hamlade askar
- Arter: adam och eva, vildapel, getapel m.m.
- **Söker djur till objektet (får)**

HELMI-vårdbiotoper i Nyland (6 st HELMI-objekt på gång 2025)

Båsnäshagen, Raseborg

- 9,9 ha
- Havsstrandängar
- Natura 2000
- Istandsättning: stängsling, gallring och röjning

Kobbholmen, Raseborg

- 8,5 ha
- Skogsbete, hagmarker, ängar och havsstrandsängar
- Lång beteshistorik
- Istandsättning: stängsling för nötdjur

Torpbetet, Ingå

- 3,7 ha
- Torräng
- Längre betesuppehåll
- Istandsättning: stängsling för får

Ansvarspersoner för vårdbiotoper

NTM-centralen i Norra Österbotten

- Ansvarsperson för vårdbiotoper: **Jorma Pessa**
- **Sonja Partanen**
- **Jenni Pahkasalo**
- **Anniina Turunen**

NTM-centralen i Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten

- Ansvarsperson för vårdbiotoper: **Johanna Kullas**
- **Hanna Finne** (Helmi huvudansvar)
- **Victoria Snickars**

Kontakt:

fornamn.efternamn@ely-keskus.fi

NTM-centralen i Egentliga Finland

- Ansvarsperson för vårdbiotoper: **Leena Lehtomaa**
- **Charlotta Berlin** (huvudansvar Skärgårdshavet)
- **Anna Koskela**
- **Kukka Koskinen** (koordinator södra Finland)
- **Hanna Hakamäki** (huvudansvar Satakuntas)

NTM-centralen i Nyland

- Ansvarsperson för vårdbiotoper: **Esko Vuorinen**
- **Peik Grönholm**
- **Sonja Still**

Tätt samarbete med landsbygdsenheten

- miljöavtal, diskussioner

Rådgivning angående skötsel och istandsättning

- rådgivning i fält
- **låg tröskel!**

TACK FÖR ER UPPMÄRKSAMHET!

Mer information om istandsättning av vårdbiotoper:

<https://www.ely-keskus.fi/luonnonsuojelulain-tuki-perinnebiotooppien-kunnostukseen-ja-hoitoon>

Stöd för anläggande av våtmarker

Esme Manns, Nylands NTM-central

Stöd för anläggning av våtmark

Icke-produktiva investeringar

- Investeringen skall främja endera vattenvård, mångfalden i naturen eller begränsa klimatförändringen.

FRO-finansering

- Återställande av torvproduktionsområden.

SOTKA-våtmarker

- Våtmarker återställs för att bli lämpliga livsmiljöer för sjöfågelungar.

HELMI-programmet

- Fågelvatten och våtmarker återställs.

FRO-finansering (JTF)

- Återställande av torvproduktionsområden, t.ex., anläggning av våtmark, återställande till myrmark
- Utredningar och pilotstudier om förutsättningar och möjligheter för restaurering och efterföljande användning av torvproduktionsområden
- Återställande av vattenförekomster nedströms från torvproduktionsområden
- Finansieringen täcker i regel högst 80 % av de totala stödberättigande kostnaderna för projektet. **FRO-finansering kan sökas bland annat av föreningar, företag, kommuner och stiftelser.**
- Västra Finland (finansierat av Mellersta Finlands ELY-central) Södra Österbotten, Mellersta Österbotten, Österbotten och Satakunta
- Norra Finland (finansierat av Norra Österbottens ELY-central) Norra Österbotten

FRO-finansiering

- Västra-Finland och Norra-Finland Aktiveringsprojekt pågår som ger ett betydande bidrag till restaurering av torvproduktionsområden.
- Projekten hjälper till att genomföra restaureringsinsatser i tidigare torvproduktionsområden med hjälp av FRO-finansiering
- Projekten främjar också restaurering av vattendrag nedströms från torvproduktionen.

- NEVALA (Mellersta-Finland, Birkaland ja Satakunda)
- PohjaNeva (Södra-Österbotten och Österbotten)
- PUHTI (Lapland, Kajana och Norra-Österbotten)

Icke-produktiva investeringar 1/2

- Icke-produktiva investeringar (Söks via Hyrrä)
 - Över 0,5 ha **12000 €/ha**
 - 0,3-0,5 ha **4100 €/objekt**
- Fåra i två nivåer **21 €/m**

Planens målsättning:

1. Vattenvård

- Åker över 10% - och våtmarkens areal ska utgöra minst 1 % av det ovanförliggande avrinningsområdets areal.

2. Främjande av biologiska mångfalden

3. Minskning av växthusgasutsläppen

Lag om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling (1333/2022)

Icke-produktiva investeringar-våtmark 2/2

- Maximal ersättningsnivå per hektar baserat på kostnads kalkyl.
- Projektet får inte påbörjas innan NTM-centralens beslut har fattats.
- Ska genomföras 2 år efter beslutet .
 - NTM-centralen kan bevilja en förlängning med 2 år .
- När investeringsprojektet är slutfört, men senast året efter det år då projektet slutförts, ska den som genomfört projektet ingå ett i 48 § i statsrådets förordning om miljöstöd (78/2023) avsett avtal om skötsel av området.
 - Projektet ska vara klart senast 1.5 om skötselavtal söks.
- Man kan ansöka om ändring av beslutet om ersättning, om förverkligandet avviker från planen (eller om annan finansiering erhålls för projektet).

Projektpoängsättning, urvalsförfarande 1/3

- Välj ditt huvudsakliga mål noggrant, eftersom det kommer att vara grunden på vilken NTM-centralen kommer att välja de behörighets- och urvalskriterier som ska tillämpas på ditt projekt.
- NTM-centralen kommer att betygsätta ditt projekt baserat på urvalskriterierna och antingen godkänna eller avslå ditt projekt för finansiering.
- ELY-centret väljer ut de projekt som ska finansieras utifrån [urvalskriterier](#). NTM-centralen använder kriterierna för att bedöma investeringsprojektets betydelse och effekt.

Vid utvärdering av projektet kommer följande att beaktas:

- Behovet av åtgärder mot målet känt i förväg.
- Betydelsen av investeringen i målet i jordbrukets miljöskydd eller begränsning av klimatförändringar.
- Dimensionering och avgränsning av platsen.
- Uppskattad effekt och kostnadseffektivitet för projektet.

Icke-produktiva investeringar 2/3

- 1) En våtmark som främjar biologisk mångfald, fåra i två nivåer och våtmarker som anläggs på torvåkrar för att bekämpa klimatförändringen kan ha mindre än tio procent åker i avrinningsområdet ovanför en våtmark.
- 2) Ett våtmarksprojekt kan också förenas med sedimentering av fosfor med olika kemiska ämnen.
- 3) I ett våtmarksprojekt som gäller torvåkrar ska objektets vattenhushållning ändras så att grundvattennivån permanent stiger till en nivå som effektivt förhindrar nedbrytningen av torv.
- 4) Efter att våtmarksprojektet avslutats är det investeringersättningsdugliga området inte längre jordbruksmark som avses i 2 § lagen om viss landsbygdsersättning.

Icke-produktiva investeringar(våtmark) 3/3

Våtmarker och översvämningsplatåer kan anläggas:

- På naturliga lämpliga platser på åkrar, åkerkanter eller skog eller impediment.

Åtgärder:

- Avlägsnande av matjorden på åkern som innehåller fosfor.
- tömning av ett vattenområde som sedimenterar fast material från det slam som samlats där.
- Skydda stränderna och vattendrag från erosion och jordskred genom gräs, stensättning eller plantering.

Icke-produktiva investeringar (våtmark) bilagor till ansökan 1/2

- **En plan**, som visar innehållet i de åtgärder som ska vidtas för området:
- presentation av projektet och projektmålen
- Byggnadsritningar
- Arealer
- Tillvägagångssätt och tidsplan för projektet
- Parter som deltar i genomförandet, ansvariga för genomförandet och finansieringen samt eventuella avtalsarrangemang
- Ett kostnadsförslag för projektet jämte kostnadsspecifiering
- Finansieringsplan

Icke-produktiva investeringar(våtmark) bilagor till ansökan 2/2

- Arrendeavtal (jordbrukare, förening, samfällighet). Området skall vara under stödsökandens besittning hela tiden för investeringens genomförande samt efter det hela skötselavtalstiden.
- utredning på undertäckningsrätten (förening eller samfund). Kontaktpersonen (undertecknaren) ska ha rätt att skriva under.
- En kopia av protokollet från det möte (förening eller samfund) där beslutet att ansöka om ersättning fattades.

Icke-produktiva investeringar- våtmark

- En slutbesiktning på plats kommer att genomföras före den första utbetalningen eller när våtmarken är färdigbyggd.
- För att fastställa arealen av våtmarksområdet används GPS-mätning

Foto: Riikka Kettunen

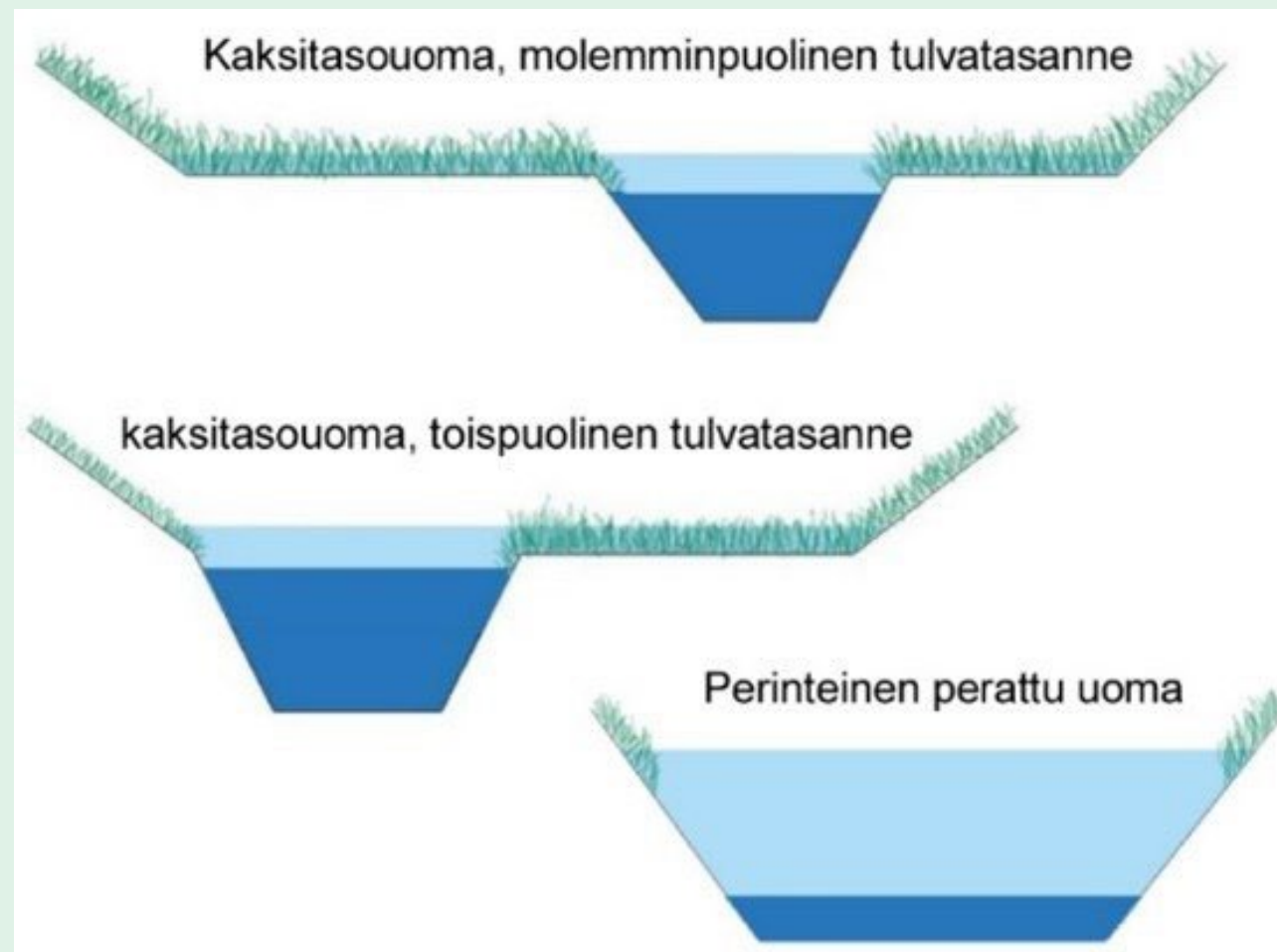
Icke-produktiva investeringar - fårornas naturtillstånd

projekt för naturenlig vattenbyggnad som förbättrar fårornas naturtillstånd

- Återställande/restaurering av översvämningsområden
- Kedjor av små våtmarker och översvämningsplatåer
- Fåra i två nivåer
- Bottentrösklar eller rördammar som hejdar vattenströmningen.
- Förse fåror med erosionsskydd
- Göra bäckar slingrigare
- Förbättra fårornas duglighet som livsmiljö för fåglar, fiskar och kräftor.

Fåra i två nivåer

- Skötseln av området ska beaktas vid ansökan om miljöavtal.
- Arrendeavtal, ska gälla under hela avtalsperioden.
- Granskas från fastighetsregistret och områden som stödsökande inte har i besittning, avgränsas.

Icke-produktiva investeringar - Fåra i två nivåer **(BILD)**

- Efter fotonen togs direkt efter att arbetet avslutats i våras.
- Under sommaren tog vegetationen redan fint över platån och slutningen.

Ennen

Jälkeen

Uudenmaan ELY-keskus, Vesivarojen hoito, erikoissuunnittelija Harri Aulaskari

Foto: Aulaskari Harri

Miljöavtal om skötsel av våtmarker

Esme Manns Nylands NTM-centralen

Områden som duger i avtalet

Avtalet kan göras för skötsel av:

- Våtmarker
- Översvämningsområden
- Översvämningsplatå eller översvämningsåker och tillräckliga kantområden
- Fåra i två nivåer eller fåra som restaurerats till naturliknande tillstånd
- En tidigare torvåker som har omvandlats till ett myrliknande område
- Små våtmarker, bottendammar och områden av översvämningsåkrar

Områden som INTE DUGER till avtalet

- Bevattningsbassänger som saknar vattenvårds- eller mångfaldsvärde
- Objekt där belastningen från avrinningsvattnet i huvudsak härstammar ifrån annat håll än jordbruket → gäller inte torvåkrar som omvandlats till myrliknande områden
- Tidigare torvmyrar där rörflen har odlats

Ansökanden av avtalet för våtmarker

- Odlare
 - Åldersgränsen för ansökanden är 18 år
 - Ansökanden eller hans/hennes make/maka ska ha fyllt 18 år 31.12 året innan avtalsperioden börjar
- En registrerad förening
- En vattenrättslig sammanslutning
- **Ansökan om betalning av stödet ska göras årligen** för att hålla avtalet i kraft (utöver en situation som gäller oöverstiglig hinder eller exeptionella omständigheter)

Avtalet om skötsel av våtmarker

- Ska finnas minst 0,30 ha för att kunna ingå ett avtal
- 5-årig miljöavtal
- Årliga ersättningen för våtmarksskiftet är 500 euro/ha
- Stödet betalas från Livsmedelsverket i två omgång
- Våtmarksområdet är inte lägre jordbruksmark

Anmälan av skiftet till våtmark

Avtal om skötsel
av våtmarker

Ersättningsduglighet
raderas på
ansökningsåret
**Inte längre
jordbruksmark**

Markanvändning
slag för skiftet
Övrig areal

Växtkoden
**Miljöavtalsareal
våtmark**

Bilagor till ansökan

- Strukturplan för våtmarken
- Skötselplan
 - En aktuell dagbok ska föras över åtgärder årligen
 - Man ska anteckna minst skiftets namn, nummer, areal samt utförda åtgärder, deras tidtabell och längd (också djurslag- och mängd samt betesperiod)
- Arrendeavtal på områden som inte är i ansökandens egen ägo
 - Ska vara i kraft hela avtalsperioden
 - Obs! Tillandningsmark (samfällda marker)

Våtmarksstrukturplan

- Dammvall
- Rör
- Flödesregleringsanordning
- Överflödesfåra
- Ö
- Sänka
- Undervattensås -
- Översvämningsplåtå

Bild 1. Ett exempel på en strukturplan gjord med PowerPoint.

Innehåll av skötselplan för våtmarken 1/2

- En bedömning om hur projektet påverkar miljön eller landskapet
- Målsättningar av skötsel av området
- En allmän beskrivning om området (t.ex. natur- och landskapsvärden)
- Gällande vattenskydd; skiftesvis istandsättnings-, skötsel- och andra åtgärder samt deras årliga tidtabell
- Åtgärder i trädbeståndet (gallringar etc.) → hela området och trädbeståndet ska beaktas
- En beskrivning om hur åtgärderna främjas målsättningarna

Innehåll av skötselplan för våtmarken 2/2

- En utredning om dubbelfinansiering
 - Om det finns åtgärder som finansieras med annan offentlig stöd (EU eller nationellt stöd)
- Kraven eller begränsningar gällande skötseln skall beaktas, om skiftet ligger på ett Natura2000 område eller annat skyddsområde
- Forsstyrelsens eller NTM-centralens åtgärds- eller arbetsobjektsplan kan också godkännas
- Det är möjligt att utföra skötselplanen med Neuvo2030

Skötselåtgärder på en våtmark

Våtmarker som främjar vattenskyddet och den biologiska mångfalden

Skötselåtgärder ska upprätthålla och främja funktionaliteten av våtmarken, t.ex.

- Avlägsnande av slam vid behov
- Avlägsnande och tillförsel av eventuella kemiska fällningsmedel
- Anläggning av bottendammar
- Åtgärder för skötsel av dammanläggningar och fåror
- Uppföljning av vattenståndet
- Slätter eller bete på kantområdena samt bortförsel av slätteravfall (kan användas fritt)
- Rökning av buskar och sly

Skötselåtgärder för fåror som återställts i naturtillstånd och fåror i två nivåer samt översvämningssområden

- Bottendammar, underhåll av erosionsskydd och andra konstruktioner som bromsar vattenflödet
- En fungerande vattenledningsförmågan hos fåran och översvämningssområdena
- Slåtter och röjning av växtligheten längs fårans kantområden
- Att hålla översvämningssplatåerna öppna (slåtter)
- Avlägsnande av växtlighet eller jordmaterial som sedimenterats på området
- På torvåkrar som omvaldats till våtmarker ska man säkerställa en tillräckligt hög vattennivå för att förhindra växthusgasutsläpp

Allmänt om skötselåtgärder på våtmarker

- Avtalsområdet kan skötas med bete → får inte försämrats mångfalden i naturen eller vattenskydd
- Bete får inte orsaka erosion
- På avtalsområdet är det inte tillåtet att använda växtskyddsmedel

Terrängbesiktning – Administrativ kontroll

- Utförs senast efter andra avtalsåret
- En fältbesök på plats
- Området mäts med GPS vid behov
- Fastighetsgränser kontrolleras
- Kontrolleras att målsättningarna uppnås
- Bilder på våtmarksskiften

Våtmark

Bild: Riikka Kettunen

Mera info om våtmarker

[Webbinarie om miljöavtal 22.4.2024](#)

[Utbildningsmaterial på Livsmedelsverkets hemsidor](#)

[Avtalsvillkor för skötsel av våtmarker](#)

Mera information:

maaseutuverkosto.fi/sv -Webinarier om våtmarker

[youtube @ELY-keskus](#) – Skolningar och info

Kontaktuppgifter till avtalshandläggare (1/2)

e-post: förnamn.efternamn@ntm-centralen.fi

Norra-Österbottens NTM-central

Riikka Jarkko 0295 038 096 (Skötsel av jordbruksnaturen och landskapet)

Ulla Sipola 0295 038 303 (Skötsel av våtmark)

Gemensam epost: ymparistosopimus@pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Södra-Österbottens NTM-central

Pekka Tuomisto, 050 3509342

Anne-Maria Mettälä, 050 3140044

Essi Kiili, 050 3510671

Gemensam epost: tukiasiat.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Österbottens NTM-central

Meiju Tikkanen (Vasa) 050 3968970

Reetta Paavola (Vasa) 050 3961301

Dennis Jakobsson (Vasa) 050 3961442

Kontaktuppgifter till avtalshandläggare (2/2)

e-post: förnamn.efternamn@ntm-centralen.fi

Nylands NTM-central

Riikka Kettunen, 0295 021 295

Esme Manns, 0295 021 101

Gemensam epost: uudely.sopimukset@ely-keskus.fi

Egentliga Finlands NTM-central

Mia Forssell 0295 022 058 (på svenska)

Kati Pakarinen 0295 022 639

Elisa Nurmio 0295 022 630

Mikko Torkkeli 0295 023 105

Henriikka Kajula 0295 022 580 (icke-produktiva investeringar)

Gemensam epost: ymparistosopimus.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Satakunta NTM-central

Eija Mutila 0295 022 064

Johannes Perttula 0295 022 025

**TACK
för deltagandet!**

